

Kvalifikuoti psichologai vaikų apklausoje: realybė ar regimybė?

Neringa Grigutytė

Siekiant užtikrinti nepilnamečių teisių apsaugą teisinių apklausų metu

Europos Tarybos Ministrų komiteto gairėse dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo numatyta, kad vaikų apklausas turėtų atlikti *specialiai parengti specialistai*.

1. Užtikrinti psichologo ar kito profesionalo, kuris turi žinių, kaip apklausti nepilnametį, dalyvavimą visose nepilnamečio apklausose.
2. Formalizuoti ikiteisminio tyrimų pareigūnų bei teisėjų specializaciją arba steigti atskirų ikiteisminio tyrimo institucijų ar teismų padalinius.

BPK pataisos

- Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė pasirašė Baudžiamojo proceso kodekso pataisas, kuriomis įvedama prievolė nukentėjusių ar liudijančių vaikų apklausas vykdyti pasitelkus profesionalų psichologą ir tik specialiose patalpose.
- Įstatymo pataisos įsigalios 2018 metų liepos 1 dieną.

Baudžiamojo proceso kodekso pataisų paskirtis

- ▣ Baudžiamojo proceso operatyvumo ir efektyvumo užtikrinimas, kai padedama teisėsaugai nustatyti bylai reikšmingus faktus užtikrinant vaiko duodamų parodymų patikimumą ir tikslumą.
- ▣ Vaikų interesų užtikrinimas apsaugant baudžiamajame procese dalyvaujančius nepilnamečius nuo pakartotinės traumos.

BPK pataisos

Jau su anksčiau įstatyme įrašytomis rekomendacijomis, kad vaikas būtų apklausiamas tik ***vieną kartą***, šiomis pataisomis įtvirtinamas nepilnamečių liudytojų ir nepilnamečių nukentėjusiųjų ikiteisminių apklausų vykdymas tik tam ***pritaikytose patalpose*** bei **privalomas psichologo dalyvavimas.**

Profesionalūs ir kvalifikuoti psichologai nepilnamečīų apklausose

Ar yra psichologų?

YRA

Ar yra kompetentingų psichologų, kurie
specializuotųsi vaikų apklausose?

TRŪKSTA

*Tai nėra specialistų ar universitetų parengimo klausimas
– tai **požiūrio, finansavimo ir sistemos sukūrimo
klausimas.***

Kad regimybė taptų realybe (I)

- **Psichologų praktinės veiklos įstatymas** (įstatymo projektas XIIP-4553, pateiktas seimo narės R. Šalaševičiūtės)
- Įstatymu siekiami tikslai:
 - I. Kokybiškų psichologinių paslaugų užtikrinimas per licencijavimą tam tikroje psichologo praktinės veiklos srityje.
 - II. Psichologinių paslaugų prieinamumo didinimas.
 - III. Psichologo kvalifikacijos kėlimo reglamentavimas.
- Psichologų praktinės veiklos įstatymas remiasi minimaliais kvalifikaciniais Europiniais standartais: psichologo bakalauro ir psichologo magistro kvalifikacija + vienerių metų prižiūrima praktika.

Kad regimybė taptų realybe (II)

▣ Kokie psichologai?

Psichologai pagal sudarytą sąrašą

versus

Psichologai teisme

- Tinkamas išsilavinimas
- Specializuoti mokymai
- Nuolatinis kvalifikacijos kėlimas

Kad regimybė taptų realybe (III)

▣ Darbo sąlygos

(5 psichologai/44 apklausos kambariai)

- Etatai/atlyginimai
- Adekvatus darbo krūvis
- Kelionės į apylinkės teismus
- Apklausų kambarių įranga ir priemonės
- Veiklos koordinavimas ir kuravimas

+ Vieningas apklausų standartas ir apklausų kokybės monitoringas

Kad regimybė taptų realybe (IV)

Pagrindinis fokusas -

VAIKAS